



Crna Gora  
Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,  
81000 Podgorica, Crna Gora  
tel: +382 20 242 835  
fax: +382 20 224 450  
www.mif.gov.me

Br: 02-03-16851/1

Podgorica, 08.12.2021. godine

**MINISTARSTVO JAVNE UPRAVE, DIGITALNOG DRUŠTVA I MEDIJA**  
**-n/r ministarke, gospođe mr Tamare Srzentić-**

Poštovana gospođo Srzentić,

Na osnovu Vašeg akta broj: 01-039/21-4877/2 od 25.11.2021. godine, kojim se traži mišljenje na *Nacrt programa za privlačenje digitalnih nomada u Crnoj Gori do 2025. godine*, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja daje sljedeće

**MIŠLJENJE**

Na tekst Nacrta programa i pripremljeni Izvještaj o analizi uticaja propisa sa aspekta uticaja na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Uvidom u dostavljeni akt i Izvještaj o analizi uticaja propisa utvrđeno je da je za implementaciju ovog propisa potrebno obezbjeđivanje finansijskih sredstava iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 110.000,00€.

Predlogom Zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija, u okviru Aktivnosti: Digitalna akademija (programski kod 11 053 002 003) planirana su sredstva za navedene namjene.

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, sa aspekta budžeta, nema primjedbi na *Nacrt programa za privlačenje digitalnih nomada u Crnoj Gori do 2025. godine*.

S poštovanjem,

**MINISTAR**  
mr Milojko Spajić



## IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ

Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija

NAZIV PROPISA

Nacrt Programa za privlačenje digitalnih nomada u Crnoj Gori do 2025. godine

## 1. Definisane probleme

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

Program za privlačenje digitalnih nomada u Crnoj Gori do 2025. godine je dio odgovora Vlade Crne Gore na potrebu definisanja strateškog pristupa u stvaranju povoljnog okruženja za djelovanje digitalnih nomada u Crnoj Gori.

Prilike i izazovi su prepoznati u institucionalnom i normativnom okviru, ali i na temelju uporednih iskustava i inspirativnih praksi iz zemalja EU i Zapadnog Balkana.

Primjenom ovog programa i pratećeg Akcionog plana namjerava se izazvati promjena u odnosu na boravak većeg broja digitalnih nomada u Crnoj Gori, i prepoznavanje Crne Gore kao atraktivne destinacije za digitalne nomade, jačajući ekonomsku aktivnost u zemlji, najprije kroz podsticanje stranih investicija i pratećom promocijom crnogorskog turizma.

Prepoznati problemi:

1. neadekvatno regulisan boravak digitalnih nomada u Crnoj Gori,
2. nedostupnost relevantnih podataka i informacija za digitalne nomade,
3. nedostatak centralizovane promocije CG kao destinacije za digitalne nomade.

Uzroci navedenih problema su:

1. nepotpun normativni okvir- terminološki digitalni nomadi nisu prepoznati, restriktivni uslovi vezani za dužinu boravka stranaca u odnosu na ono što su potrebe digitalnih nomada,
2. nepostojanje jedinstvene online adrese/web platforme sa informacijama i podacima od značaja za dolazak i boravak digitalnih nomada u Crnoj Gori i
3. nedovoljno korišćenje turističkog i investicionog potencijala koji se može valorizovati kroz promovisanje CG kao digital nomad destinacije.

Posljedice navedenih problema su:

1. digitalni nomadi biraju destinacije za boravak u zemljama u kojima se njihov status pravno liberalnije reguliše,
2. nesigurnost u pogledu ispunjavanja uslova za boravak digitalnih nomada u Crnoj Gori i smanjena motivisanost za pretragom i prevođenjem relevantnih informacija,
3. Nemogućnost uspostavljanja kvalitetne saradnje sa globalnim nomad zajednicama ili digitalnim nomadima prisutnim u Crnoj Gori koji bi radili kao brend ambasadori i promovisali Crnu Goru kao novu destinaciju za digitalne nomade u Evropi i Americi.

Kreiranje i unapređenje co-working prostora, a pogotovo na sjeveru Crne Gore, je neophodno kako bi doprinijeli infrastrukturnoj ponudi za digitalne nomade i njihovo umrežavanje sa zainteresovanim subjektima. Ovaj izazov utiče i na potrošnju digitalnih nomada i prihode pružaoca različitih usluga (operatera, coworking centara i co-living prostora, biznis inkubatora, turističkih agencija i drugih). Željeni pravci djelovanja podrazumijevaju otklanjanje navedenih barijera koje utiču na karakteristike okruženja za boravak i djelovanje digitalnih nomada.

## 2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Ciljevi koji se postižu donošenjem ovog Programa su:

1. Unaprijeđen normativni okvir kako bi se stvorili uslovi za boravak digitalnih nomada u CG
2. Povećana dostupnost informacija i usluga namijenjenih digitalnim nomadima
3. Povećana prepoznatljivost Crne Gore kao privlačne destinacije za digitalne nomade

Ovi ciljevi usklađeni su sa ciljevima iz:

**Strategije reforme javne uprave 2022-2026.** i to: Podaci su dostupni bez upita, Efikasno pružanje usluga na osnovu potreba građana i privrede, Puna interabilnost registara i povećanje broja elektronskih usluga na visokom nivou sofisticiranosti

**Strategije digitalne transformacije 2022- 2026.** i to: Poboljšanje dostupnosti i interoperabilnosti podataka, Povećana pokrivenost i modernizacija informaciono-telekomunikacione infrastrukture, Unapređenje kvaliteta, količine i upotreba e-usluga, Unapređenje i razvoj IKT sektora.

**Strategije pametne specijalizacije Crne Gore 2019-2024.** i to: Poboljšanje konkurentnosti ICT sektora putem inovativnih aktivnosti, Jačanje digitalne ekonomije.

Neki od doprinosa digitalnih nomada zajednicama u kojima borave su:

- Poštovanje multikulturalnog, multietničkog okruženja i prihvatanje razlika, kao i njegovanje LGBTQ friendly pristupa;
- Osviješćenost o značaju zaštite životne sredine, te doprinos primjeni zelenih politika;
- Podsticanje turizma kroz obilazak i promociju zemlje u kojoj borave;
- Promocija digitalizacije, prednosti digitalnog rada na efikasan i inovativan način;
- Doprinos ekonomskoj aktivnosti zajednice kroz kroz ostvarenu potrošnju po različitim osnovima.



### 3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- **Obrazložiti preferiranu opciju?**

Povoljan institucionalni i normativni okvir predstavljaju temeljne uslove koji utiču na karakteristike okruženja za djelovanje digitalnih nomada i njihovo unapređenje je preduslov za postizanje ciljeva Programa. Zadržavanje statusa quo bi onemogućilo razvoj Crne Gore kao destinacije za digitalne nomade.

Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, Uprava prihoda i carina nosioci su politika od kojih zavisi okruženje u kojem djeluje zajednica digitalnih nomada, ali ovo pitanje zahtijeva ujedno i odgovor na horizontalnom nivou, budući da digitalni nomadi djeluju u širokom spektru specifičnih zanimanja i sektorskih politika.

Cilj potrebnih normativnih unapređenja je doprinos legalizaciji djelovanja digitalnih nomada i smanjenje mogućnosti kreativnog tumačenja zakonskih odredbi, kako bi se dao puni legalitet i legitimitet njihovim aktivnostima u Crnoj Gori. Sve neophodne izmjene bi se odnosile na izmjene i dopune Zakona o strancima i izmjene i dopune Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.

### 4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektno.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Boravak digitalnih nomada u Crnoj Gori, pogotovo regulisanje statusa digitalnih nomada, doprinijeće misiji javne uprave u Crnoj Gori da zemlju približi e-svijetu i da kao takva bude uticajnija u digitalnoj eri. Takođe digitalni nomadi mogu pomoći razvoju ideja za unapređenje i kreiranje e-rešenja, koja zemlju mogu učiniti konkurentnijom i uspješnijom u ekonomskim aktivnostima. Za Crnu Goru, kao turističku destinaciju, digitalni nomadi nose veliki promotivni potencijal, ali takođe mogu uticati i na investicioni imidž države. Digitalni nomadi stvaraju značajnu dodatnu vrijednost konzumiranjem dobara i usluga u zemlji u kojoj borave i imaju pozitivan uticaj na lokalno preduzetništvo. Uticaj se može očekivati na lokalnoj tehnološkoj i start-up sceni, zbog razmjena znanja i stvaranja ideja od značaja za život društva. Zavisno od broja digitalnih nomada koji borave u zemlji, komparativna praksa pokazuje da zajedno doprinose budžetu i ekonomiji zemlje. Nijesu poznati negativni efekti.

Predviđeni troškovi realizacije Akcionog plana su utemeljeni na tržišnim cijenama i prethodnom iksustvu u realizaciji navedenih tipova aktivnosti (kreiranje sajtova, promotivne kampanje, e-uluga...)

Propis nije usmjeren na stvaranje stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišnu konkurenciju. Digitalni nomadi rade online za strane kompanije, koje ne posluju na teritoriji Crne Gore. Nijesu prepoznata posebna administrativna opterećenja i biznis barijere u realizaciji Programa. Jedna od poslovnih barijera u Crnoj Gori je nedovoljno razvijeno e-commerce tržište u dijelu dostupnosti međunarodnih sistema plaćanja, što može uticati na odluku digitalnih nomada da borave u Crnoj Gori.

Uz gredan  
društva



#### 5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?;
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti;
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti;
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?;
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će prosteći finansijske obaveze?;
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?;
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti;
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?;
- Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.

Za sprovođenje ovog propisa potrebno je obezbeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore. Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija je u svom budžetu za 2022. godinu planiralo sredstva za realizaciju pratećeg Akcionog plana za 2022. godinu ovog Programa, u iznosu od 110.000 eura.

Implementacijom propisa ne proističu međunarodne finansijske obaveze.

Usvajanjem propisa nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će prosteći finansijske obaveze.

Realizacijom aktivnosti, odnosno postizanjem cilja da veći broj digitalnih nomada boravi u Crnoj Gori može se ostvariti prihod za budžet Crne Gore. Prema istraživanju ATTA, u prosjeku, 36% mjesečne zarade digitalni nomad potroši na smještaj, hranu i prevoz i ovaj prihod obično ostaje unutar destinacije u kojoj borave.

U Crnoj Gori poreski obveznik poreza na dohodak fizičkog lica može biti rezidentno, ili nerezidentno fizičko lice koje ostvari dohodak iz izvora utvrđenih zakonom, a predmet oporezivanja rezidenta je dohodak koji rezident ostvari u Crnoj Gori i izvan Crne Gore.

U odnosu na oporezivanje zarada digitalnih nomada realizacijom AP planirano je regulisanje poreskih olakšica za digitalne nomade, odnosno eliminisanje poreza na dohodak za digitalne nomade kako bi ih u većem broju privukli da borave u Crnoj Gori.

## 6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije);
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, obrazložiti

Sadržaj ovog dokumenta je proizvod praćenja propisanih standarda učešća javnosti i ciljnih grupa u proces kreiranja javnih politika. Konsultativni proces je sproveden u skladu sa Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija (Sl.list Crne Gore br. 41/18), a uz ekspertsku podršku Programa UNDP u Crnoj Gori ojačani su naponi da ova politika bude oblikovana prema potrebama ciljnih grupa. Dodatno, ovaj program je kreiran u skladu sa Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata. U okviru procesa pripreme u skladu sa pomenutom Uredbom sprovedene su konsultacije <https://www.gov.me/clanak/javni-poziv-za-konsultovanje-zainteresovane-javnosti-2> i sprovodi se javna rasprava <https://www.gov.me/clanak/javna-rasprava-o-nacrtu-programa-za-privlacenje-digitalnih-nomada-u-crnoj-gori-do-2025-godinesa-akcionim-planim-za-2022-godinu>. Takođe, formirana je i međuresorska i međusektorska Radna grupa. Ovaj Nacrt programa je rezultat nevednih konsultacija i rada Radne grupe, čiji su predozi bili usmjereni na potrebu pravnog regulisanja statusa i boravka digitalnih nomada, te pružanja logističke i druge podrške koje su bitne za njihov život i rad, a sve na osnovu uporednih iskustava zemalja u kojima je status digitalnih nomada regulisan.

## 7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Monitoring i izvještavanje imaju za cilj procjenjivanje postignutog i pravovremenu reakciju na moguće aktivirane rizike u realizaciji plana, te korekciju u postavljanju ciljeva i aktivnosti, ukoliko se za tim ukaže opravdana potreba.

Implementaciju aktivnosti iz Programa i stepen ostvarenja operativnih ciljeva pratiće Operativni tim koji je u saradnji sa zainteresovanim stranama izradio ovaj dokument. Mjerenje učinaka i rezultata biće sprovedeno na osnovu indikatora koji su određeni po ciljevima i aktivnostima, a u odnosu na početne vrijednosti. Objedinjavanje podataka i izvještavanje o stepenu implementacije Programa i pratećeg akcionog plana ka Vladi, sprovodiće Ministarstvo javne uprave na godišnjem nivou. Izvještaji će biti dostupni na portalu Vlade i društvenim mrežama.

Glavni indikatori su:

1. Broj digitalnih nomada koji borave u Crnoj Gori
2. Broj olakšica koje javna administracija pružila digitalnim nomadima u skladu sa izmijenjenim normativnim okvirom, u cilju njihovog dužeg boravka u Crnoj Gori
3. Broj e-servisa na web platformi za digitalne nomade
4. Broj podnešenih zahtjeva za regulisanje statusa digitalnog nomada
5. Broj aktivnosti koje sprovode co-working i co-living hubovi
6. Broj promotivnih i edukativnih aktivnosti usmjerenih ka digitalnim nomadima
7. Broj članaka u međunarodnim medijima o Crnoj Gori kao atraktivnoj destinaciji za digitalne nomade
8. Broj realizovanih integrisanih marketinških kampanja
9. Pozicija Crne Gore na [www.nomadlist.com](http://www.nomadlist.com), jednoj od najpoznatijih web platformi za procjenu destinacija za digitalne nomade

Nakon završetka realizacije Programa, MJUDDM će inicirati sprovođenje eksterne evaluacije kako bi se ocijenila relevantnost, efikasnost i efektivnost ove javne politike. Evaluacija će obuhvatati dublju analizu uticaja Programa, uz prateće nalaze, zaključke i preporuke u pravcu daljeg unapređenja stanja u ovoj oblasti. Nijesu prepoznate prepreke u realizaciji Programa.

Podgorica, 25.11.2021. godine